

XIII.KÉR.EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT KÖZHASZNÚ
NONPROFIT KFT.
1139 BUDAPEST, SZEGEDI ÚT . 17.

A SZÉDÜLÉS ÉS FÜL-ORR- GÉGÉSZETI ASPEKTUSAI

dr. Barkóczy Judit

A SZÉDÜLÉS ELŐFORDULÁSA

A FELNŐTT LAKOSSÁG 17 %-át ÉRINTI

Megoszlás:

- ◉ perifériás vestibulopathia 50 %
- ◉ psychogen szédülés 10-15 %
- ◉ centrális okok: 10-15 %
- ◉ belgyógyászati betegségek: 10-13 %
- ◉ ismeretlen eredetű 4-5 %

A SZÉDÜLÉS MEGHATÁROZÁSA

- ◉ Schaffer Károly: Szédülés, mint forgó álmozgás
- ◉ Pogány Ödön: A szédülés szubjektív érzés, melynek lényege a szédülő statikai öntudatának csökkenése
- ◉ Horányi Béla: Szédülésen a szubjektív és az objektív térviszonyok közötti diszkrepanciát értjük
- ◉ Büki Béla: A vizuális, a propioceptív és a vesztibuláris ingerek közötti eltérés a központi idegrendszerben szédülésként tudatosul
- ◉ Révész: A szédülés a térbeli orientáció teljes, vagy részleges elvesztése, a környezet forgásának észlelése
- ◉ Brandt: A vertigo egy multiszenzoros és szenzorimotoros szindróma, percepciós, autonóm, poszturális és okulomotoros manifesztációval

A VESTIBULARIS A RENDSZER FELADATA

- ◉ a látótér stabilizálása
- ◉ a testhelyzet beállítása és megtartása
- ◉ a gravitáció ellensúlyozása a finom, célzott mozgások végrehajtásakor

A VESTIBULARIS REDSZER ANATOMIÁJA

A végkészülék felépítése:

- ◉ **periféria:**
  - labyrinth: Otolith szervek (utrículus, sacculus)
  - félkörös ívjáratok
  - nervus vestibularis
- ◉ **centrum:**
  - vestibularis magvak

A VESTIBULARIS MAGVAKBÓL KIINDULÓ PÁLYÁK I.

◉ Vestibulo-okuláris pálya:

- A vestibulo-okuláris reflex (nystagmus) alapja
- feladata a látótér stabilizálása
- vizsgálata: calorikus próbák

◉ Vestibulo-spinális pálya :

- A vestibularis magvaktól a nyaki, törzs és végtagizomzat mozgató idegsejtjeihez fut
- feladata a fej, törzs helyzetének stabilizálása
- vizsgálata: Romberg próba, Unterberger próba, Bárány próba, vakjárás

◉ Vestibulocerebelláris pálya:

- A finom célmozgásokat koordinálja
- feladata az egyes izomcsoportok antagonistáinak működésének összehangolása
- vizsgálata: ujj-orrhegy próba, dysdiadochokinesis próba, Bárány próba

A VESTIBULARIS MAGVAKBÓL KIINDULÓ PÁLYÁK II.

⊙ Vegetatív központok:

- A kétoldali végkészülékek között kialakuló tartós tónuskülönbség vegetatív izgalmi tüneteket okoz (hányinger, hányás, verejtékezés, pulzus változás)

⊙ Temporális lebeny:

- A vestibularis szervrendszer elemei által szolgáltatott össze nem illő információk szédülésként (mozgásillúziók, bizonytalanság) tudatosulnak

VESTIBULARIS VIZSGÁLAT I.

- **általános anamnezis:** fülbetegségek, nagyothallás, idegyógyászati betegségek, fej-nyaki traumák, diabetes, hypertonia, gyógyszereszedés, mérgezés
- **szédüléssel kapcsolatos panaszok:**
  - időbeli lefutás:
    - mikor jelentkezett a szédülés először?
    - mi lehetett a kiváltó ok?
    - pontosan mit érez(forgás, bizonytalanság)?
    - rohamszerű, vagy állandó?
    - milyen gyakran jelentkeznek?
    - mennyi ideig tart?
  - kísérőjelenségek:
    - halláscsökkenés, fülzúgás
    - hányinger, hányás
    - kettőslátás, látászavar
    - eszméletvesztés, fejfájás, beszédzavar
    - járászavar

VESTIBULARIS VIZSGÁLAT II.

Fizikális vizsgálatok

- ◉ Fül- orr-gégészeti status felvétele: otoscopia, hallásvizsgálat
- ◉ Spontán vestibularis tünetek:
  - spontán nystagmus
  - ujj-orrhegy próba
  - félremutatás
  - dysdiadochokinesis
  - Romberg próba
  - nehezített Romberg próba
  - vakjárás vizsgálata

VESTIBULARIS VIZSGÁLAT III.

◉ Provokációs próbák:

- Pozicionális nystagmus vizsgálata
- Hőingerlés
- Optokinetikus nystagmus vizsgálata

VESTIBULARIS VIZSGÁLAT IV.

Koordináció, kisgyi funkciók vizsgálata

- ◉ Bárány próba
- ◉ Romberg próba
- ◉ Unterberger próba
- ◉ Vakjárás
- ◉ Posturográfia

TOVÁBBI VIZSGÁLATOK

- ◉ **Hallásvizsgálatok**
- ◉ **Radiológiai vizsgálatok**
- ◉ **Társszakmák vizsgálatai**

TOPODIAGNOSZTIKA I.

Acut perifériás dysfunctio

- ◉ **Harmonikus tünetegyüttes:** a vestibularis végkészülék funkciójának akut egyoldali kiesésekor kialakuló komplex tünetcsoport
- ◉ **Lefolyása:** hirtelen alakul ki, kezdetben erős, majd lecsökkenő tünetek (centrális kompenzáció)
- ◉ **Panaszok:**- erős forgó jellegű szédülés
  - testhelyzet megtartásának zavara
  - vegetatív tünetek
- ◉ **Tünetek, vizsgálatok:** - horizonto-rotatoros sp. nyst az ép oldal felé
  - nyst-t a testhelyzet nem befolyásolja
  - a két szem együtt, koordináltan mozog
  - dőlés, félremutatás a kóros oldal felé
  - ujj-orrhegy próba pontos, eudiadochokinezis
  - az akut tünetek elmúlásával végzett caloriás ingerlés egyoldali ingerelhetetlenséget mutat
  - optokinetikus vizsgálat norm.
- ◉ **Kórképek:** Meniere betegség, labyrinthitis, piramiscsont haránttörése, neuronitis , vestibularis, herpes zoster oticus

TOPODIAGNOSZTIKA II.

Krónikus perifériás dysfunctio

- ◉ **Lefolyása:** hosszantartó fluktuáló panaszok jellemzik
- ◉ **Panaszok:**
  - fluktuáló, átmeneti enyhe mozgásillúziók (forgás, padló emelkedik-süllyed, oldalra dőlés), provokációra kialakuló forgó szédülés
  - vegetatív tünetek a szédülés alatt
- ◉ **Tünetek, vizsgálatok:**
  - spontán nystagmus ritka
  - pozicionális próbákkal nystagmus provokálható, a nystagmus horizonto-rotatoros, a két szem együtt mozog
  - dőlés félremutatás a beteg oldal felé
  - ujj-orrhegy próba pontos, ataxia, célbizonytalanság nincs, eudiadochokinesis
  - kalorikus reakció bizonyos kórképekben egyoldali csökkent ingerelhetőséget mutat (acusticus neurinoma, perilympa fistula)
  - optokinetikus nystagmus normálisan kiváltható
- ◉ **Kórképek:**

N.acusticus neurinoma, végkészlék kétoldali károsodása (mérgezés), benignus paroxysmalis helyezési nystagmus, perilymphaticus fistula, cervikális syndroma, vertebrobasilaris insufficiencia

TOPODIAGNOSZTIKA III.

CENTRÁLIS EREDTŰ SZÉDÜLÉS

Panaszok:

- ◉ hirtelen kezdődő forgó jellegű szédülés
- ◉ hányinger, hányás, vegetatív tünetek
- ◉ fluktuálóan jelentkező bizonytalan szédülés
- ◉ központi idegrendszeri kísérőtünetek (látászavar, fejfájás, paraesthesiák, tónusvesztés, dysarthria, ataxia, célbizonytalanság)

Tünetek, vizsgálatok:

- ◉ dysharmonikus tünetcsoport
- ◉ spontán nystagmus durva hullámú, vertikális, rotatoros, disszociált szemmozgás
- ◉ helyzeti ingerlés a helyzettől függő irányú nystagmust provokál, melyet nem kísérnek vegetatív tünetek
- ◉ koordináció: irány nélküli bizonytalanság, ataxia, intentios tremor, dysdiadochokinesis
- ◉ kalorikus reakció: lehet iránytúlsúly, kétoldali fokozott ingerelhetőség. ENG-n „petite ecriture” dysrhythmia, dysmetria, disszociált szemmozgással
- ◉ optokinetikus nystagmus: követő szemmozgások töredezetek, disszociált szemmozgás

Kórképek:

- ◉ Akut insufficiencia vertebrobasilaris, Wallenberg syndroma, basilaris migrén, sclerosis multiplex, agytörzsi tumor, kisagyi tumor, spinalis ataxia, cerebellaris atrophia

A SZÉDÜLÉSEL, HÁNYÁSSAL JÁRÓ KÓRKÉPEK DIFFERENCIÁLDIAGNÓZISA

- ◉ banális lázas állapotok
- ◉ akut hasi katasztrófa (perforatio, extrauterin graviditás, ileus, peritonitis)
- ◉ hasi görcsök (cholelithiasis, nephrolithiasis, pancreatitis)
- ◉ akut fertőző megbetegedések (infecio virosa)
- ◉ központi idegrendszeri megbetegedések (térfoglaló folyamatok, meningitis, encephalitis)
- ◉ infarctus myocardii
- ◉ endokrin, metabolikus megbetegedések (praecoma diabetes mellitusban, uraemia, mellékvesekéreg elégtelenség)
- ◉ terhesség
- ◉ gyógyszerek hatása, mérgezések, drogok
- ◉ psychogen hányás (anorexia nervosa)

SZÉDÜLÉSSSEL JÁRÓ FŰL-ORR-GÉGÉSZETI KÓRKÉPEK

- ◉ Morbus Meniere
- ◉ Labyrinthitis
- ◉ Traumás vestibularis károsodás
  - Contusio labyrinthi
  - Pyramis haránttörése
- ◉ Herpes zoster oticus (Ramsay-Hunt syndroma)
- ◉ Benignus paroxysmalis helyezési szédülés (BPPV)
- ◉ Neuronitis vestibularis
- ◉ Kisagy - hídszögleti tumor

Köszönöm a figyelmet!

